

זהות טרנסג'נדרית - שאלות שמרבים לשאול
(ועוד השגות מקובלות)
מהדורה 6

"בטרם אצורך בבטן ידעתיך, ובטרם תצא מרחם הקדשתיך..."
ירמיה, א', 5

- 2..... מה זה בעצם?
- 2..... זו סטייה מינית?
- 2..... מה בין מין לבין מגדר?
- 3..... ממה זה נובע? איך זה נגרם?
- 4..... גברים שרוצים להיות נשים? איזה גועל-נפש!
- 4..... אז הוא בטח חולה באידס.
- 5..... אבל הרי הוא היה נשוי, יש לו ילדים.
- 5..... הוא לא בן-אדם נשי, לא "סיסי" ולא "פייגעלע".
- 5..... לעשות דבר כזה בגילו.
- 5..... איך ילד כל כך צעיר יכול לדעת...?
- 5..... אז מה הביג דיל?
- 6..... הוא, כלומר היא, כלומר הוא.
- 7..... עם טיפול נכון זה יעבור לו.
- 7..... שינוי מין כיצד?
- 7..... ומה עם הניתוח?
- 8..... זה נראה משונה.
- 8..... איך הוא עושה את זה למשפחתו?
- 8..... איך אוכלים את זה?
- 9..... ומה עם ילדים?
- 9..... מה צריכים אנשים טרנסג'נדרים?
- 10..... האם זה מידבק? מה אם ילדי יהפוך לאחד כזה?
- 10..... מדוע כל כך הרבה נשים זהות טרנסג'נדרית עוסקות בזנות?
- 11..... הבן-אדם השתגע.
- 11..... מין זה משהו שנולדים אתו, אי-אפשר להפוך גבר לאשה.
- 12..... זה מנוגד לדרך הטבע.
- 13..... זה מנוגד לחוקי אלוהים.
- 13..... הכול בגלל התרבות המערבית הקלוקלת.
- 14..... איפה ניתן לקבל מידע נוסף?

מה זה בעצם?

זהות טרנסג'נדרית היא מצב שבו האדם חש נתק וחוסר התאמה בין תפקיד המגדר שלו (הדרך שבה החברה תופסת אותו מבחינת היותו גבר או אישה) לבין האני שלו, הזדהותו הפנימית עם היותו אישה או גבר. שלא כרוב האנשים, הרואים עצמם כגברים או נשים, ומזדהים עם תפקיד המגדר שבו גדלו מאז נולדו, אנשים טרנסג'נדרים מרגישים באופן עמוק מאד שהם אינם כאלה, שהם בני או בנות המגדר השני. החברה רואה אותם כגברים או כנשים, אבל תחושתם הפנימית אומרת להם אחרת.

אנשים טרנסג'נדרים גם עשויים לחוש מצוקה רבה הנובעת מצורת גופם, כולל תחושה חריפה של ניכור ממנו – תחושה שזה לא באמת הגוף שלהם. כחלק מתהליך שבו הם מתחברים לרגשות המגדריים האמיתיים שלהם, אנשים טרנסג'נדרים חשים צורך עמוק לבצע שינויים בגופם, שמטרתם להתאים אותה למאפיינים המקובלים עבור המגדר שעמו הם מזדהים; צורך זה עשוי לכלול את שינוי איבר המין, אבל אין הכרח בכך.

כשתינוק נולד, ההחלטה האם הוא יגדל ויחיה כגבר או אישה מתקבלת על פי איבר מינו. נהוג להניח כדבר טבעי ומובן מאליו כי איבר המין מהווה אינדיקציה מדויקת להזדהות המגדרית של אדם. ואכן, רוב האנשים גדלים ומתבגרים כשהם ארוזים בקופסת המגדר שלהם, ואין להם כל טענות לבית-החרושת. תחושת ההזדהות המגדרית שלהם תואמת את איבר מינם, ותחושה זו היא כל-כך בסיסית ומובנת מאליה, שהם בקושי שמים לב לכך שהיא קיימת. ברגיל, אדם אינו מרבה לחשוב "אני גבר" או "אני אישה". הוא/היא פשוט הם כאלה. מה יש פה לדבר?

אלא שבמקרה של אדם טרנסג'נדר – יש ויש על מה לדבר. אצל אדם טרנסג'נדר אין הלימה בין הזהות שנקבעה לו בעת לידתו, לבין תחושתו הפנימית. משהו בתוכו (אשתמש כאן בלשון זכר לשם הנוחיות בלבד) מרגיש באופן חריף שמקומו בעולם צריך להיות אחרת ממה שהוקצה לו. לעתים קרובות, כאשר הוא סוקר את גופו, דבר-מה אומר לו באופן חד וברור: "זה איננו הגוף המתאים לי". הוא חש כבן המגדר השני. טרנסג'נדר פשוט חש שהיה מתאים לו גוף אחר, ויחד אתו גם תפקיד חברתי אחר – זה של המגדר השני.

לשם המחשה, נסו לדמיין שהתעוררתם בבוקר וגיליתם שבמשך הלילה שינה גופכם את צורתו, ועתה הוא גוף של בן המין השני, אלא שמוחכם נותר כפי שהיה; האנשים האחרים מתייחסים אליכם כאילו הייתם בני המין השני, למרות ידיעתכם הברורה שאתם מי שאתם. נסו לצייר מצב זה בדמיונכם, ויהיה לכם מושג-מה על הרגשתו של אדם בעל רגשות טרנסג'נדרים.

ציינתי קודם שהאמונה לפיה אדם יהיה גבר או אישה לפי צורת איבר מינו בעת הלידה, נתפסת בעיני רוב האנשים לא רק כדבר טבעי, אלא גם כדבר ראוי ונכון. על כן, כל מחשבה שמערערת אמונה זו נראית להם כמהלך שגוי, מטורף, מנוגד לטבע. עוד אתייחס להלן לתוצאות שנובעות מדעות אלה לגבי אנשים טרנסג'נדרים, אבל כבר בשלב זה לא קשה לשער כיצד מרגיש אדם שרגשות הזהות שלו נתפסים כבלתי לגיטימיים, כדבר פסול שאין לו מקום בעולם.

זו סטייה מינית?

לא זה לא. זאת תופעה הנוגעת לדרך שבה האדם תופס את עצמו, לתחושת הזהות הבסיסית ביותר שלו. היא אינה תלויה ברצונו, אלא נובעת מרבידים עמוקים מאד בנפשו. זאת איננה מחלה, לא הפרעה נפשית, ולא סטייה, בוודאי לא מינית. זה מצב של מצוקה עמוקה ואמיתית, שהדרך היחידה לפתור אותו היא לאפשר לאדם הסובל ממנו לחיות על פי רגשותיו כדי שיוכל לנהל חיים נורמאליים. לאדם הטרנסג'נדר אין כל מפלט מן התחושות שהוא חש, ואין לו אפשרות להתנהג אחרת. בנוסף לכך, אין קשר בין זהות טרנסג'נדרית לבין מין ופעילות מינית.

מה בין מין לבין מגדר?

אם רוצים להבין מה זו זהות טרנסג'נדרית, חיוני להבין את ההבחנה בין מין, מיניות ומגדר. מין מתייחס להיבט ביולוגי: האם אני זכר או נקבה (האמת היא שהטבע אינו מייצר רק זכרים ונקבות, אב בינתיים נסתפק בשתי הקטגוריות האלה).

שאלת המיניות מתייחסת לתשוקה המינית, למי אדם נמשך מבחינה מינית לגברים, לנשים, לשניהם או לאף לא אחד. מגדר מתייחס לשאלה מי אני – גבר, אישה, או משהו אחר (כפי שתראו בהמשך, יש עוד אפשרויות).

אנשים רבים נוטים לחשוב שמגדר ומיניות הם היינו הך, כלומר – אם אדם הוא גבר, כי אז בהכרח הוא נמשך מינית לנשים, ואם אישה – כי אז היא נמשכת מינית לגברים. במציאות הדברים אינם כאלה. לדוגמה, הומוסקסואלים נמשכים מינית לגברים, אבל הם גברים בעצמם. לסביות נמשכות מינית לנשים, אך אין בכך כדי להטיל ספק בנשיותה. ויש אנשים בייסקסואלים, הנמשכים מינית גם לגברים וגם לנשים, ויש עוד אפשרויות רבות נוספות.

שהרי זאת לדעת, המיניות האנושית מגוונת ורבת פנים בהרבה מן התבניות הקשיחות שבהן מנסים להכניס אותה. למעשה, מדובר בקשת רחבה של אפשרויות. חלק מאתנו הינם הטרוסקסואלים באופן בלבדי, כלומר – נמשכים מינית רק לבני המין השני. חלק אחר הם הומוסקסואלים באופן בלבדי, כלומר – נמשכים מינית רק לבני מינם. בין לבין משתרע תחום עצום של חוויות ורגשות מיניים, בחלקו נוזל ובלתי יציב ומלא הפתעות.

מגדר, לעומת זאת, מתייחס לגבריות ולנשיות. מגדרו של אדם מתייחס להיותו אישה או גבר. רוב בני האדם מאמינים שאיבר המין קובע, בדרך מסתורית משהו, את זהות המגדר של אדם. כלומר, מה שיש לנו בין הרגליים "קובע" האם אנחנו גברים או נשים. אבל אנחנו יודעים כבר הרבה שנים שאין זה כך, שאיבר המין שעמו נולד אדם איננו הקובע את הזהדהות המגדרית שלו. אצל רוב בני האדם קיימת אמנם נטייה להזדהות מגדרית התואמת את הנורמה החברתית לפיה גבר נולד עם איבר מין זכרי ואישה נולדה עם איבר מין נקבי, אבל אין כל הכרח שהדברים יהיו כאלה.

ההזדהות המגדרית שלנו, הרגשתנו הפנימית שאנו גברים או נשים (או משהו אחר) נקבעת על ידי שילוב של גורמים פסיכולוגיים-סביבתיים-תרבותיים. בנות ובנים עוברים, מן הרגע שהם נולדים, חיברות (סוציאליזציה) קפדני מאד (גם אם לרוב הוא אינו מודע), המכוון להטמיע בהם ולגרום להם להפנים הזדהות והתנהגות מגדרית "נכונה" בעיני החברה, כלומר כזו שבה ההזדהות כגבר או כאישה תואמת את איבר המין.

כמו כן, נהוג להניח שזהות המגדר יכולה להתבטא בשני ערוצים בלבד: מקובל להאמין שאדם יכול להיות או גבר או אישה, ואין כל אפשרות אחרת. בעיניהם גבר ואישה הם שני דברים מנוגדים ונפרדים. האמת היא שאין אף אדם שהוא 100% גבר או 100% אישה. כל אדם הוא צירוף כלשהו של מאפיינים נשיים וגבריים. זהות המגדר הוא רצף בין שני קצוות שהם דגמים אידיאליים של גבריות ונשיות. גבריות ונשיות שונות מתרבות לתרבות, ואף מאדם לאדם: מה שנחשב גברי באופן מובהק לפני חמישים שנה, עשוי להיחשב נייטרלי מבחינה מגדרית בימינו אלה.

יש תרבויות, כמו התרבות שלנו, שבהן נהוגה חלוקה חדה וברורה בין המגדרים, והקפדה על שני ערוצים נפרדים לביטוי זהות המגדר. תרבויות אלה מדגישות את ההבדלים בין גברים ונשים. בתרבויות אחרות יש הדגשה של הדומה. יש תרבויות, כמו רבות מתרבויות יבשת אמריקה לפני כיבושה על ידי האירופאים, או תרבויות רבות באסיה, אשר מקבלות תבניות מגדר פתוחות וגמישות יותר, שבהן מותר מעבר ממגדר למגדר ואף מוכרים מגדרים נוספים, לא רק גברים ונשים.

כשתינוק נולד משמש מינו הביולוגי לקביעת המגדר שיוקצה לו: הוריו, הרופא או המיילדת, מסתכלים במה שיש בין רגליו. אם זה פות – יגדלו אותה כבת. אם זה פיץ – יגדלו אותו כבן. הזיהוי בין המין לבין המגדר כה מושרש, עד שרוב האנשים אינם מבחינים בכך שבעצם מדובר בשני דברים שונים. נכון הוא שלגבי חלק גדול מן האוכלוסייה קיימים חפיפה ומתאם בין שני המאפיינים האלה, וזהותם המגדרית תואמת את איבר המין שלהם. אך לגבי אנשים מסוימים – מין ומגדר אינם חופפים; יש חוסר התאמה חלקי או מוחלט ביניהם.

ממה זה נובע? איך זה נגרם?

ההזדהות המגדרית, היותנו גברים או נשים, היא מרכיב בסיסי מאד באישיותו של אדם, והיכולת לחוות ולבטא אותה ללא עכבות היא תנאי הכרחי לחיים מלאים ומספקים. ועם זאת, הידע המדעי על תהליך ההתפתחות של ההזדהות המגדרית רחוק מלהיות מלא.

כללית, יש שלוש תפיסות להסבר ההזדהות המגדרית שלנו:

- תפיסה ביולוגית: ההזדהות המגדרית מקורה במבנה המוח;

- תפיסה פסיכו-דינמית: ההזדהות המגדרית נקבעת בשלבים מוקדמים של התפתחות האישי, כתוצאה מן האינטראקציות הראשונות של הילד, בעיקר עם הוריו.
- תפיסת למידה חברתית: ההזדהות המגדרית היא תוצר של חיברות והפנמה של נורמות חברתיות.

כמובן, ייתכן מאד שהתשובה לשאלה טמונה בשילוב של כל שלשת התפיסות, אבל העובדה היא שעד היום אין בידי המדע תשובה חד-משמעית על השאלה כצד מתפתחת ההזדהות של בני האדם בגברים או כנשים.

ההזדהות המגדרית הבלתי נורמטיבית אינה שונה מבחינה זו מזו הנורמטיבית, ואין כל סיבה להניח שהיא אינה מתפתחת על פי אותם כללים ובאותם תהליכים כמו ההזדהות המגדרית הנורמטיבית, פרט לעובדה שהיא אינה תואמת את ציפיות החברה לפיהן איבר המין בלידה "קובע" את ההזדהות המגדרית.

אנשים שואלים מה גורם לזהות טרנסג'נדרית מתוך הנחה שמדובר בדבר יוצא דופן, בחריגה מן הכללים הדורשת הסבר. מה שברור הוא שמדובר ברגשות אמיתיים מאד, שלאדם החווה אותם אין שליטה עליהם, ואין כל דרך להעלים או לבטל אותם. ומה שבטוח גם הוא שהזדהות מגדרית "נורמלית" זקוקה גם היא להסבר, בדיוק כמו זהות המגדר הבלתי נורמטיבית.

ככל שמפתח למצוא "סיבה" מוגדרת ומובחנת לזהות טרנסג'נדרית, עד היום לא נמצאה "סיבה" כזאת. זהות טרנסג'נדרית נובעת מגורמים רבים, וכדי להבין אותה יש צורך בהבנה מעמיקה יותר של הדרך שבה מתפתחת זהות המגדר אצל בני אדם בכלל.

מכל מקום, גישה טיפולית מתקדמת נשענת על ההבנה לפיה הסיבות לזהות טרנסג'נדרית אינן רלבנטיות לדרך הטיפול במצוקה שהתופעה גורמת. בשנים האחרונות התרחבה מאד (אם כי עדיין בתחומים האלה רב הנסתר על הידוע) הבנתנו את השפעת העצום של אפשרויות הביטוי של הזהות מגדרית ומיניות אנושית, שפע העומד בניגוד לתפיסה הרווחת אצל חלק גדול מהציבור.

גברים שרוצים להיות נשים? איזה גועל-נפש!

אז נלך צעד-צעד. ראשית, זהות טרנסג'נדרית מופיעה הן אצל מי שנולדו זכרים והן אצל מי שנולדו נקבות. נשמע אירוני, אבל היא אינה מכירה בהבדלי מין. יש טרנסג'נדרים (זכרים המרגישים נשים) וטרנסג'נדרים FtM (נקבות המרגישות גברים).

שנית, אדם טרנסג'נדר שנולד זכר אינו "רוצה" להיות אישה. הוא כבר מרגיש ככזאת. אם הוא מחליט לעבור תהליך של שינוי כדי להתאים את תפקיד המגדר שלו לתחושת המגדר הפנימית שלו, הוא עושה זאת מתוך תחושה עמוקה שאין לו כל ברירה אחרת, שאין הוא יכול להמשיך לחיות בזהות שהוקצתה לו כשנולד. הוא הדין לגבי אדם טרנסג'נדר שנולד נקבה ומרגיש כגבר. האמינו לי, שום אדם שפוי בדעתו לא יעבור מרצונו את שבעת מדורי הגיהנום הכרוכים בשינוי המין אם הוא רק יכול להימנע מכך.

אשר לגועל-נפש, זה כבר עניין של טעם אישי. אנשים נגעלים מכל מיני תופעות. יש מי שנגעלים מנכים, או ממפגרים. אני, למשל, נגעלת מבורות, מאטימות ומצרות אופק. כל אחד והגועל-נפש שלו.

אז הוא בטח חולה באידס

זהות טרנסג'נדרית איננה הומוסקסואליות. פרט למילה סקס המופיעה בשם, אין כל קשר בין שתי התופעות. יש אנשים טרנסג'נדרים הנמשכים מינית לנשים, יש כאלה הנמשכים מינית לגברים, יש כאלה הנמשכים לשני המינים ויש מי שאינם נמשכים לאיש. בדיוק כמו אצל האוכלוסייה הכללית.

למרות הדמיון שבשם, אין כל קשר בין נטייה מינית או פעילות מינית לבין זהות טרנסג'נדרית. העובדה שאדם הוא טרנסג'נדר אין בה כשלעצמה כדי לנבא עם מי הוא ירצה לקיים יחסי מין.

(וכמובן, העובדה שאדם הוא הומוסקסואל אין פירושה שהוא חולה באידס).

אבל הרי הוא היה נשוי, יש לו ילדים...

טרנסג'נדרים רבים סובלים מסטיגמה חברתית. זאת איננה אשמתם, אלא אשמת חוסר הסובלנות, הדעות החשוכות, הבורות והחרדות של הסביבה. ילדים של טרנסג'נדרים נדרשים לעמוד במצבים קשים. אבל זה טיבם של החיים, שילדים נאלצים לא פעם לעבור יחד עם הוריהם מבחנים לא קלים, מסיבות שונות. האהבה שבו הורים לילדים היא הערובה לכך שאלה ואלה יידעו איל לעמוד בנסיבות יוצאות הדופן ולהתגבר על כל הקשיים.

זכרים טרנסג'נדרים רבים, במאמצייהם הנואשים לחיות חיים "נורמאליים", ולהימלט מן המצוקה שרגשותיהם גורמים להם, מנסים לאמץ לעצמם זהות גברית לעילא, בתקווה שבעייתם תיעלם מעצמה עם השנים. הם מתחננים ומולידים ילדים בגיל מוקדם, מפתחים קריירות "גבריות" (בצבא הקבע, למשל, או בתחומים טכנולוגיים, מדעיים או אחרים הנחשבים "גבריים"), מגדלים זקנים ומנסים להקריין גבריות. אין בכך כדי להעיד על מה שמתרחש מתחת לקודקוד.

אשר לי, אני מתחרטת היום על השנים שבהן נמנעתי מהתמודדות עם בעייתי. בזכותן יש לי היום את ילדי, השקולים כנגד כל דבר שעבר עלי. אבל עתה, משגדלו הילדים והפכו לאנשים עצמאיים, הגיע הזמן לדאוג לעצמי.

להיות הורה זו זכותו הטבעית של כל אדם. אין הצדקה לכך שטרנסג'נדרים ייענשו בגזירה שלא להעמיד צאצאים. טרנסג'נדרים מסוגלים, כמו כל אדם אחר, להעניק לילדיהם אהבה, חום והגנה, ואין שום סיבה שיימנעו מכך.

הוא לא בן-אדם נשי, לא "סיסי" ולא "פייגעלע"

אין כל קשר בין דרך התנהלותו של אדם, שפת הגוף שלו, ה"מניירות" שלו, היותו "נשי" או "גברי", לבין תודעת המגדר שלו. היות אדם נשי או גברי הוא תוצאה של חיברות (סוציאליזציה), ואינו מלמד בהכרח על זהות טרנסג'נדרית.

במקרה של אדם טרנסג'נדר, מידת ה"נשיות" או ה"גבריות" שבהתנהגותו תלויה גם במידה שבה האדם מצליח להדחיק את רגשותיו או לקבל אותם. יש טרנסג'נדרים המקבלים עצמם מגיל צעיר (לדוגמה – דנה אינטרנשיונל), ואילו אחרים מנסים בכל זאת לחיות חיים "נורמלים" תוך כדי מציאת "הסדר" כלשהו עם רגשותיהם.

יש נשים זהות טרנסג'נדרית אשר בתור גברים היו נהגי משאיות, חיילי קומנדו, שכירי חרב, מפעילי ציוד כבד, מתאגרפים ושחקני כדורגל. אנשים שנראו ונחשבו גברים שגברים. בדרך כלל המקצוע במקרים אלה הוא חלק מן החומה שמקים הטרנסג'נדר בתקווה להימלט ממצוקתו.

לעשות דבר כזה בגילו...

לגיל אין כל חשיבות בעניין הזה. יש אנשים ששינו את מינם בגיל 70 (הקשיש ביותר, ככל שלי ידוע, עבר ניתוח לשינוי מין בגיל 76). מרבית הטרנסג'נדרים עוברים את השינוי בין הגילאים 35 עד 50, כך שאני עדיין מתאימה לנורמה.

איך ילד כל כך צעיר יכול לדעת...?

אדם טרנסג'נדר יודע מהם רגשות הזהות שלו, בדיוק כמו אדם שאיננו טרנסג'נדר מודע לרגשותיו. ילדים טרנסג'נדרים חווים את זהותם בצורה טבעית. האנשים הסובבים אותם, ובמיוחד המבוגרים שבהם, עשויים להרגיש מבולבלים או חרדים, אבל ולא פעם הם מעבירים את חרדותיהם לילדים. אבל בלי מבוגרים שיפריעו להם – ילדים טרנסג'נדרים יודעים להסתדר יפה מאד עם הרגשות שלהם.

האם נערים שאינם טרנסג'נדרים יודעים מה הם רגשות הזהות שלהם? מובן שכן. אם כך, מדוע כל כך קשה לאנשים מסוימים לקבל את העובדה שילדים טרנסג'נדרים מסוגלים להיות מודעים לרגשותיהם?

אז מה הביג דיל?

זהות טרנסג'נדרית גורמת לסבל נפשי רב. ילד טרנסג'נדר לומד מוקדם מאד בחייו שרגשותיו אינם מתקבלים יפה בסביבתו. הוריו, מחנכיו, חבריו, בני משפחתו- כל הבא אתו במגע, מעודדים

התנהגות התואמת את מינו הביולוגי, ומענישים קשות – בביקורת, בלעג, בחרמות ואף באלימות פיזית, התנהגות המתאימה לבני המין השני. הילד הטרנסג'נדר אינו יכול להתכחש לרגשותיו; הוא חי במצב של קונפליקט, מתוך ידיעה ברורה ש"משהו לא בסדר" אצלו.

האדם טרנסג'נדר מתמודד בין רגשותיו האמיתיים לבין חרדתו ומצוקתו עקב לחצי הסביבה. התוצאה היא סבל נפשי קשה מנשוא (המונח המקצועי המתאר את מצוקתו של הטרנסג'נדר הוא "דיספוריה מגדרית" – "Gender Dysphoria". פירוש המילה דיספוריה הוא "סבל קשה מנשוא". כמו אופוריה, אבל להפך).

בפני ילד טרנסג'נדר עומדות מספר ברירות:

הוא יכול לדבוק ברגשותיו ולתת ביטוי לתחושות המגדר האמיתיות שלו, דבר המעמיד אותו באופן כמעט וודאי במסלול התנגשות עם הסביבה, ומוביל לדחייתו על ידה. במקרים רבים התוצאה היא שהוא מנודה, מבוזה ומוקע על ידי אנשים רבים, ובהם הקרובים לו ביותר.

הוא יכול להסתיר את נטייתו, לסגל כלפי חוץ דרכי התנהגות התואמות את ציפיות החברה ממנו, ולחוות את רגשותיו בהיחבא, על כל המחיר הפסיכולוגי הקשה שבחיים של העמדת פנים ושקר.

הוא עשוי לבחור בדרך של הכחשה והדחקה, לנסות לברוח מרגשותיו, לאמץ ולהפנים אישיות "נורמלית". ככל שהוא מצליח בכך יותר, כך הוא מבטיח לעצמו קבלה מצד הסביבה, אבל זאת במחיר דיכוי והדחקה של רגשותיו האמיתיים, שלילת עצמיותו, כפייה עצמית של אישיות זרה, וגזירת חי לבטים וייסורים, חוסר סיפוק והפרעות אחרות על עצמו - בקיצור, במחיר אי-יכולת למצות את יכולותיו ולחיות חיים מאושרים. הוא עוד עתיד ללמוד שזהות טרנסג'נדרית היא "באג" חזק ביותר: אם סוגרים בפניה את הדלת, היא נכנסת דרך החלון; סוגרים את החלון – והיא נכנסת דרך הארובה. סותמים את הארובה – ונחנקים. הזהות טרנסג'נדרית מרעילה והורסת את חייו של הלוקה בה, כל עוד הוא מתעקש להתעלם ממנה. במקום או במאוחר מגיע רגע בחייו של הטרנסג'נדר שבו הוא מבין שעליו להתמודד עם רגשות חוסר ההתאמה והניכור שלו, כי בכך, פשוטו כמשמעו, תלויים חייו.

מצוקתו של הטרנסג'נדר אינה מוגבלת לתחושת המגדר. היא אופפת וממלאת את כל אישיותו, בין שהוא מודע לכך ובין אם לאו. חוסר התאמה חברתית, קושי ליצור קשר אם הזולת, תחושה מתמדת של אי-התאמה, ניכור וחוסר סיפוק, הם אחדים מן המאפיינים של טרנסג'נדר. בסופו של דבר, כאמור, המצוקה הולכת וגוברת עד כדי כך, שהאדם הטרנסג'נדר נאלץ להתמודד אתה, גם אחרי שנות הדחקה רבות.

הוא, כלומר היא, כלומר הוא...

התייחסות לכל אדם בלשון מגדר הנכונה נחשבת, ובצדק, ככלל ראשון של כבוד ונימוס אנושיים. כאשר אנו פונים בעטות אל גבר בלשון נקבה, או לאישה בלשון זכר – אנו ממהרים להתנצל. הנורמה הזאת אינה צריכה להיות שונה כאשר מתייחסים לאדם טרנסג'נדר.

הכלל הוא פשוט: יש להתייחס לאדם כפי שהוא או היא מתייחסים אל עצמם, ללא קשר למראה שלהם, או למה שרשום בתעודת הזהות, או לשאלה האם עברו או לא עברו ניתוח לשינוי מין. התייחסות אל אישה טרנסג'נדרית בלשון נקבה, או לגבר טרנסג'נדר בלשון זכר, מהווה הכרה חברתית חשובה מאין כמוה.

לעומת זאת, התעקשות על התייחסות אל אדם טרנסג'נדר בלשון מגדר התואמת את מין הלידה שלהם, מהווה אקט כוחני ומבטאת היעדר כבוד ונימוס. התנהגות כזאת משדר אדנות והתנשאות, באשר היא מאותתת שלדעת הדובר, הוא רשאי ויכול לקבוע עבור אדם אחר מהי זהות המגדר שלו, תוך התעלמות מחווייתו המגדרית.

לפעמים קשה הדבר. לא פעם זה מבלבל. וזה בסדר לטעות. אבל הקושי, הבלבול והטעויות הבלתי מכוונות אינן פוטרות את הסביבה מן החובה להתייחס אל האדם הטרנסג'נדר בכבוד. אם טעינו בפניה אל אדם טרנסג'נדר בלשון מגדר לא נכונה – מן הראוי שנתנצל ולהבא נשתדל להקפיד על לשון מכבדת.

עם טיפול נכון זה יעבור לו

אין להתפלא על כך שאנשים לא מעטים סבורים, שזהו טרנסג'נדרית היא מעין "שיגעון חולף", וש אפשר לשכנע את האדם הסובל ממצוקה מגדרית לשכוח מן העניין ולקבל את ההזדהות המגדרית שהוקצתה לו עת נולד. הרי מרבית הציבור מורגל כל חייו לראות את ההזדהות המגדרית כהמשך טבעי של המין הביולוגי, וקשה לו לקבל את העובדה ששתי תופעות אלה הן עצמאיות זו מזו. על כן, מה יותר מובן מלנסות "להניא" את האדם טרנסג'נדר מרעיונותיו המשוונים?

האמת היא שמאז הוחל בחקר התופעה, בתחילת המאה העשרים, ועד היום, עוד איש לא הצליח "לרפא" ולו טרנסג'נדר אחד. הכרזות נלהבות על "החלמה" של טרנסג'נדרים התבררו כעבור זמן כחסרות בסיס. הקונצנזוס המקובל היום אצל כל המומחים, הוא שהדרך היחידה לסילוק מצוקת המגדר היא לאפשר לאדם הסובל ממנה לשנות את תפקיד המגדר שלו, כולל עריכת שינויים פיזיים בגופו כדי שיתאים למין התואם את רגשותיו. במקרים מסוימים, שינויים אלה אף עשויים לכלול ניתוח לשינוי מין.

כאמור, לזהו טרנסג'נדרית אין מרפא, כי היא איננה מחלה. אם אדם הוא טרנסג'נדר, אין שום דבר שאפשר לעשות כדי ש"זה יעבור לו". כל שניתן הוא לנסות למצוא דרך חיים שתאפשר לו לחיות חיים שלמים בהתאם לרגשות הזהות שלו. בדרך כלל, דרך חיים כזו משמעה שהאדם יעבור למלא את התפקיד החברתי של המגדר שאליו הוא מרגיש שייכות.

שינוי מין כיצד?

זה שנים רבות הגיעה הרפואה למסקנה שלא ניתן לרפא את מצבו של טרנסג'נדר או להקל עליו באמצעות טיפול פסיכיאטרי. כיוון שאין אפשרות להתאים את נפשו של הטרנסג'נדר לגופו - הדבר היחיד שניתן לעשות, במטרה לאפשר לו לחיות את חייו בצורה ההולמת את רגשותיו, הוא לשנות את חייו ואת גופו כדי שיתאים לנפשו ולתפקיד המגדר שהאדם הטרנסג'נדר רואה עצמו שייך אליו. במילים אחרות, הפתרון היחיד למצבו של האדם טרנסג'נדר הוא שינוי מינו.

תהליך השינוי שעובר אדם טרנסג'נדר עשוי לכלול ייעוץ פסיכולוגי ורפואי על ידי מומחים בתחום (אנשים טרנסג'נדרים רבים מסוגלים להתמודד עם קשיי תהליך השינוי ללא פניה של מומחים למיניהם), וטיפולים הורמונאליים, פלסטיים וקוסמטיים, שמטרתם להקנות לגופו מראה ותכונות של המין הרצוי.

במקרה של זכר ההופך לאישה, מדובר במתן אסטרוגן כדי לגרום לצמיחת שדיים, לריכוך העור ולהרחבת הירכיים. טיפולים נוספים כוללים הרחקת שיער מהפנים ואף מאזורים אחרים בגוף, ניתוחים פלסטיים שונים, טיפולים קוסמטיים אחרים, לפעמים גם טיפול ותרגול לשינוי הקול.

אנשים טרנסג'נדרים מאישה לגבר עשויים לקבל זריקות טסטוסטרון, הגורם לזיכור (מלשון "זכר") הגוף, צמיחת זקן, עיבוי הקול והפסקת המחזור החודשי. אנשים טרנסג'נדרים מאישה לגבר עשויים לעבור ניתוחים הכוללים בין היתר הסרת השדיים, הסרת הרחם ושחלות, ובניית איבר מין זכרי.

בנוסף לכך עובר האדם טרנסג'נדר תהליך מואץ של חיברות (סוציאליזציה) מחדש כבן/בת המין השני. חשבו על כך שמדובר באדם שחונך והורגל כל חייו להתנהג, לחשוב ולהגיב כבן המין הלא-נכון, מבחינתו. עתה עליו ללמוד בפרק זמן קצר את כל מה שבני/בנות המין השני לומדים (לומדות) במהלך כל החיים. ואין לכם מושג בכמה דברים מדובר...

ומה עם הניתוח?

ניתוח Sex Reassignment Surgery - SRS, או ניתוח לשינוי מין, כשמו הידוע יותר, הוא רק אחד השלבים בתהליך השינוי ש עשוי לעבור אדם טרנסג'נדר. הוא איננו מטרה בפני עצמה, ולמרות מה שאנשים רבים עשויים לחשוב, הוא אף איננו החלק החשוב ביותר בכל התהליך. למעשה, רוב רובם של האנשים הטרנסג'נדרים אינם עוברים את הניתוח.

עם זאת, מי שכן מגיעים לניתוח, עושים זאת מתוך רצון עז למצוא מזור למצוקה קשה מנשוא, וסיפוק מלא למאווייהם לראות התאמה מלאה בין צורת גופם לבין תחושת זהותם הפנימית.

מטרת הניתוח היא ליצור איבר מין שייראה, יתפקד ויעניק אותן תחושות כמו איבר טבעי. הטכניקה הקיימת כיום ליצירת איבר מין נקבי אצל נשים זהו טרנסג'נדרית (מגבר לאישה)

מתקדמת ויעילה יותר מזו הקיימת ליצירת איבר מין זכרי. המנתחים הטובים בתחום מפליאים בתוצאות המושלמות שהם משיגים.

על-פי כללי הטיפול באנשים טרנסג'נדרים הנוהגים כיום, אדם המעוניין לעבור ניתוח לשינוי מין נדרש לפני כן לחיות לפחות שנה אחת בתפקיד המגדר הרצוי לו. עם זאת, קיימת מגמה לקצר תקופה זו.

זה נראה משונה

כן, זה ברור. המצב החדש גורם לכולם מבוכה רבה. מגדר הוא ממאפייני הזהות הבסיסיים ביותר. ראו כמה הדבר מביך, כאשר עלינו להתמודד עם מצב שבו איש או אישה חדשה מופיעה לפנינו, אבל היא/הוא בעצם אינו/היא חדשה, הוא/היא הייתה/היה קודם אישה או איש, בצד השני של הגדר. זה מבבלב מאד.

העיקר מבחינת האדם טרנסג'נדר הוא התפקוד החברתי שלו. לאישה טרנסג'נדרית (שהייתה בעבר גבר) חשוב לה להראות כאישה, אבל חשוב לה הרבה יותר לחיות כאישה, להתנהג ולהתקבל כאישה. הוא הדין לגבי גבר טרנסג'נדר (שהיה בעבר אישה). הצרה היא, שאנשים נוטים להתרכז בחיצוניות ולשפוט את האדם לפיה. לכן, המפגש עם אישה או עם גבר טרנסג'נדרים מהווה אתגר ומבחן גם עבור האנשים הרגילים, מה מידת יכולתם להבחין בעיקר ולא להגביל עצמם לקליפה החיצונית. מצבים אלה חושפים את איכותו האנושית של כל אדם.

איך הוא עושה את זה למשפחתו?

זאת אחת השאלות המוזרות שנשאלות אודות אנשים טרנסג'נדרים. מקובל לחשוב שמשפחה היא קבוצת הקשר הקרובה ביותר של אדם, זו שהיחסים בין חבריה אינם תלויים בדבר. משפחה אמורה להעניק בטחון לאדם, להיות שם בשבילו בעת צרה, לתמוך בו בעת הצורך ולקבל אותו ללא תנאי. אלה מאפיינים של משפחה המקובלים על רוב האנשים.

כאשר אדם חולה במחלה קשה, או עובר תאונה, או מסתבך בצרה כלשהי, כולל צרות שיכול היה להימנע מהן, משפחתו אמורה לסייע לו, לתמוך בו ולאהוב אותו ללא סייג. והנה, כאשר מדובר ברגשות של מצוקה מגדרית, מצוקה שאין לאדם שליטה עליה, ושהיא קשה ומשתקת מאין כמוה – כל האמור כאילו אינו מתקיים עוד.

מי שמעלים את הטענה "איך הוא עושה זאת למשפחתו?" מניחים, כנראה, שהאדם טרנסג'נדר שולט ברגשותיו ויכול להימנע מלהתמודד אתם. אנשים אלה מתעלמים מכך, שלאנשים טרנסג'נדרים אין ברירה, ושמצוקתם היא בלתי נסבלת. הם מניחים, שהאדם טרנסג'נדר יכול להחליט לנהוג כך או אחרת. הנחה זו רחוקה מן המציאות.

בנוסף לכך, טועני "איך הוא עושה זאת למשפחתו?" מניחים גם שמצוקה מגדרית איננה דבר שראוי להתמודד אתו. היא נראית להם משהו מיותר, מעין גחמה שניתן להניח אותה בצד למען הנוחות של כולם, ולהמשיך את החיים כרגיל. עמדה זו נובעת מחוסר הבנה קשה מאד. מצוקה מגדרית היא מצוקה כה בסיסית, והיא משפיעה על מרבית היבטי החיים. מעטות המצוקות הראויות ממנה להתמודדות, כי היא נוגעת לאמת הפנימית היסודית ביותר.

איך אוכלים את זה?

גם עם כל הרצון הטוב, המצב שבו אדם המוכר לנו זה שנים הופך פתאום לבן המין השני הוא מביך מאד. אין ספק שהימים הראשונים הם קשים במיוחד. כיצד להתנהג? למה הוא/היא מצפה מאתנו? הנה כמה עצות, מנקודת מבטה של האישה הטרנסג'נדרית:

הדבר שטרנסג'נדרים רוצים יותר מכל הוא הכרה בזהותם החדשה. היא רוצה שתראו בה אישה ותתייחסו אליה ככזאת. כמינימום, פנו אליה בשמה החדש ובלשון נקבה. אם תעשו רק זאת, גם אם בהתחלה ייראה הדבר משונה בעיניכם – עשיתם את שלכם.

אין צורך שתצאו מגדרכם; נהפוך הוא, המשיכו ב"עסקים כרגיל". היא אינה רוצה להיות אטרקציה, אלא להשתלב ולהמשיך לחיות את החיים הרגילים.

מאידיך, טרנסג'נדרים רגישים מאוד ליחסים של האנשים כלפיהם. אם האישה הטרנסג'נדרית תבחין בסימני עוינות או התנשאות, סביר שתתעלם מהם או תנתק מגע, אך הדבר יפגע בה, ללא ספק. היא אינה מחפשת עימותים, גם אינה מבקשת לשכנע אנשים לקבל אותה, וברור לה מראש שבעיני רבים היא ייצור משונה, אם לא גרוע מזה. די לה בכך שבמגעם אישיים יתייחסו אליה מתוך כבוד. היא יודעת, כמובן, שמספר אנשים עלולים להתלחש וללעוג לה מאחורי הגב, אבל זה לא ממש מדאיג אותה. מה שחשוב לה הוא המפגש פנים אל פנים.

האם מותר לשאול אותה שאלות? כן, בהחלט. טרנסג'נדרים, כמו כל אדם אחר, אוהבים שאנשים מתעניינים בהם. תהליך השינוי מורכב מחוויות בעלות עוצמה אדירה, והם ישמחו לחלוק אותן עם מי שיפנה אליהם מתוך סקרנות אמיתית. מצד שני, סביר להניח שהאישה הטרנסג'נדרית אינה מעוניינת בחשיפת יתר. אל תרוצו להזמין חברים כדי שיחזו ב"פלא המהלך". זה לא יתקבל יפה.

סיכומו של דבר, אדם המשנה את מינו עובר חוויה טראומטית מאוד, המשפיעה גם על סביבתו. כל רצונו הוא להתקבל על ידי הסביבה בזהותו החדשה, ולשוב ולחיות חיים נורמאליים. כל דבר המסייע בכך – מבורך.

מה עם ילדים?

מטבע הדברים, תהליך השינוי משמעו לגבי אנשים טרנסג'נדרים רבים שיהיה עליהם לוותר על האפשרות להוליד ילדים בעצמם. האם פירוש הדבר שאנשים טרנסג'נדרים אינם יכולים להיות הורים ולקיים חיי משפחה?

מובן שאין זה כך.

ראשית, גם עבור אותם אנשים טרנסג'נדרים שכתוצאה מן הטיפולים שעברו אינם יכולים להוליד ילדים, תמיד קיימת האפשרות לאמץ ילד. כיום מקובל גם שנשים זהות טרנסג'נדרית מקפידות זרע לפני שהן מתחילות בנטילת הורמונים, וגברים טרנסג'נדרים יכולים להקפיד ביציות מופרות. בעתיד הם עשויים להצליח למצוא שותפה שתסכים לשאת את עוברים.

אבל השאלה העיקרית איננה היכולת ה"טכנית" להוליד. אנשים רבים מפקפקים בעצם יכולתם של אנשים טרנסג'נדרים להיות הורים. אבל כפי שמוכיחים המקרים הרבים של אנשים טרנסג'נדרים שהולידו ילדים לפני שהתחילו בתהליך השינוי, או כאלה של אנשים טרנסג'נדרים שאימצו ילדים, אין שום מניעה שאדם טרנסג'נדר יהיה הורה. אנשים טרנסג'נדרים מסוגלים לתת חום ואהבה בדיוק כמו כל אדם אחר. בוודאי שהם זכאים לכך.

אבל רגע אחד. האם העובדה שאחד ההורים הוא טרנסג'נדר אינה עלולה להשפיע לרעה על הילדים? לבלבל אותם?

חששות אלה אין להם על מה לסמוך. ילדים מפתחים את זהותם המגדרית ללא קשר לזהותם של הוריהם. ילדים זקוקים לאהבה וחום, לביטחון, לחינוך, לצרכי קיום כגון קורת גג, אוכל ובריאות. כל הדברים שהורים אמורים לספק להם. אם אדם מסוגל לספק לילד את כל הדברים האלה – אין כל חשיבות לזהותו המגדרית.

ילדים הם בדרך כלל הרבה יותר סובלניים כלפי הזדהות מגדרית בלתי נורמטיבית מאשר מבוגרים רבים. כמו כן, אין שום מחקר שמאשש את החששות שמבטאים אנשים מסוימים לגבי היכולת ההורית של אנשים טרנסג'נדרים. חששות אלה נובעים מחרדותיהם של מבוגרים, ולא מנתונים ממשיים.

מה צריכים אנשים טרנסג'נדרים?

לא קל להיות טרנסג'נדר. אנשים טרנסג'נדרים חווים לא פעם דחייה, בוז, לעג, חוסר הבנה, עוינות, יחס משפיל ואף אלימות מילולית ופיזית. הם מתנסים מדחייה מכל הסוגים, כולל דחייה שהם מפנימים ולעתים קשה להם מאד להשתחרר ממנה.

אנשים טרנסג'נדרים רבים מתנסים בקיפוח בקבלה לעבודה, בלימודים, בקבלת שירותים. נדמה שאנשים מסוימים סבורים כאילו אנשים טרנסג'נדרים אינם משתייכים למין האנושי, או שאין להם רגשות.

מי שסבורים שאנשים טרנסג'נדרים חופשיים להחליט שהם "ירדו מזה", כדאי לו לתת דעתו לעובדה זו: ממה יכולה לנבוע נכונותם של אנשים טרנסג'נדרים לשאת את כל הדברים האלה ובלבד לחיות על פי רגשות הזהות שלהם, אם לא מדחף פנימי שאי-אפשר לעמוד בפניו?

כיוון שהחוויה הטרנסג'נדרית כה מנוגדת לתחושות שלאנשים רבים נראות כ"טבעיות", גם הצרכים המיוחדים של אנשים טרנסג'נדרים נתקלים לא פעם בחוסר הבנה. אנשים טרנסג'נדרים אינם זקוקים להרבה: הבנה וכבוד הם המינימום החיוני. אמפתיה, תמיכה וקבלה הם תוספת חשובה מאין כמוה. אם רק יזכו לדברים האלה, האנשים הטרנסג'נדרים ידעו להסתדר בעצמם...

האם זה מידבק? מה אם ילדי יהפוך לאחד כזה?

לא, זה לא מידבק. נולדים עם זה. או שיש לך את זה או שאין. אם ילדכם נולד טרנסג'נדר, אתם תדעו את זה ביום מן הימים. אם זה יקרה (אל דאגה, הסיכויים לכך לא רבים), אל תדחו אותו ואל תשפילו אותו. מספיק דחייה והשפלה עתיד הוא לספוג מצד אנשים אחרים. אמצו אותו אל לבכם. יהיה עליכם לגייס את כל מאגרי האהבתכם, את כל כושר התמיכה והסבלנות וההבנה שלכם, כי הוא יזדקק לכל טיפה מכל אלה. מצד שני, לא מתים מזה, ויש הרבה דברים יותר גרועים.

מדוע כל כך הרבה נשים זהות טרנסג'נדרית עוסקות בזנות?

לצערנו, אחוז מסוים של נשים זהות טרנסג'נדרית עוסקות בזנות, כפי שלמרבה הצער אחוז מסוים של נשים שאינן זהות טרנסג'נדרית עוסקות בזנות. הרושם שיש לאנשים מסוימים לפיו קיים קשר בין זהות טרנסג'נדרית וזנות נובע מכך, שנשים זהות טרנסג'נדרית העוסקות בזנות בולטות יותר לעין, ואילו רוב הנשים הזהות טרנסג'נדרית, אשר חיות חיים רגילים – הן בלתי נראות.

ויש סיבות נוספות לכך, שנשים זהות טרנסג'נדרית, ברובן צעירות, נאלצות לעסוק בזנות. מרבית הבנות הזהות טרנסג'נדרית העוסקות בזנות נדחו בצורה קשה על ידי סביבתם, ובעיקר על ידי משפחותיהן. מרגע שהן חושפות את רגשותיהן בפני האנשים הקרובים ביותר, הן נדחקות לשוליים של החברה, ולעתים קרובות אפילו צלם האנוש שלהן נשלל מהן.

גם אם המשפחה והסביבה נמנעות מלנתק לחלוטין את הקשר, תחושות של דחייה, גועל, ותיעוב ממלאות השיח המשפחתי, בדיוק בתקופה שהאדם טרנסג'נדר זקוק יותר מכל לתמיכה ולקבלה. בנות אלה עשויות להפנים רגשות של דחייה, ולחוש תחושות של בלבול וחוסר לגיטימציה, דימוי עצמי ירוד והעדר כל ערך אנושי. במצב זה האדם נדחק אל שולי החברה, גם אם אף אחד בסביבתו לא גירש אותו במפורש.

בעייתן של נשים זהות טרנסג'נדרית העוסקות בזנות איננה הדרך שבה הן מתפרנסות. דרך זו היא בשבילן הכרח, כיוון שמרביתן סובלות גם מאפליה קשה בבואן לחפש תעסוקה. במיוחד בתקופת השינוי, כאשר טרם הספיקו לסגל לעצמן דרך התנהגות נשית נורמטיבית, סיכוייהן להשתלב בעבודה או בלימודים – נמוכים מאד. הן נדחות בכל מקום, לעתים אף נאלצות לסבול יחס עויין, לעג והשפלות מכל סוג.

בעייתן של נשים זהות טרנסג'נדרית שעוסקות בזנות איננה הדרך שבה הן מתפרנסות. דרך זו היא ביטוי למצוקתן הקיומית, ולעתים קרובות היא גם אופציית הפרנסה היחידה שלהן. בעייתן היא הדחיקה שהן נדחקות ממסגרת החברה הלגיטימית, שלילת צלם האנוש שלהן, ההתעלמות ממצבן הרגיש וצרכיהן המיוחדים, חוסר ההבנה המוחלט של נסיבות חייהן. חייהן בשוליים הן תעודת עניות לחברה המתנהגת באכזריות ובחוסר אנושיות כלפי מי שמעיוזות לחצות גבולות נורמטיביים ובלבד לחיות על פי האמת שלהן. נשים זהות טרנסג'נדרית אלה אינן זקוקות לצקצוקי לשון מוסרניים, אלא לסובלנות ולהבנה.

ועוד כמה השגות מקובלות...

שינוי מין גורם אצל אנשים רבים לתגובה רגשית עזה, המשלבת תדהמה, זעזוע, דחייה, בלבול ותחושת איום. חוסר ידע וסטריאוטיפים תורמים לתגובה הראשונית המסתייגת. להלן כמה מן ההשגות שאנשים נוהגים להשמיע בתגובה לתופעה.

הבן-אדם השתגע

נהפוך הוא. כל חייו הוא ניסה ללא הצלחה להקים חומה שתחצוץ בינו לבין רגשותיו האמיתיים, ונכשל. אנרגיה רבה הוא השקיע במאמצי ההדחקה וההכחשה האלה, עד כדי כך שכל סיכוי לחיות חיים מלאים ומאושרים היה ממנו והלאה. רגשות בלבול, חרדה, דיכאון וחוסר התאמה היו מנת חלקו. אפשר לומר שרק עכשיו, משמצא את האומץ והכוח להתמודד עם הבעיה, והוא עומד לחיות כפי שתמיד רצה והרגיש, יהפכו חייו לבריאים ושפויים.

הנטייה להסביר את בזהות טרנסג'נדרית כמחלת נפש מובנת, לנוכח התדהמה, המבוכה והפחד שגורמת התופעה אצל אנשים רבים. זהות טרנסג'נדרית מוגדרת עד היום על יד הפסיכיאטריה הממוסדת כהפרעה נפשית, דבר שרק מנציח את הסטיגמה שממנה סובלים טרנסג'נדרים רבים. עם זאת, אחת העובדות שהדהימו מאז ומעולם את כל חוקרי התופעה, היא העובדה שטרנסג'נדרים הם אנשים שמסוגלים לתפקד בצורה נורמלית לחלוטין. ניתן למצוא טרנסג'נדרים בכל תחומי הפעילות האנושית, חלקם בעמדות בכירות מאד. יש בינינו מדענים, מהנדסים, רופאים, פסיכולוגים, משפטנים, כלכלנים, סופרים, אמנים ומה לא.

המעוניינים לראות גלריה קטנה של נשים וגברים טרנסג'נדרים מצליחים, המשקפת רק מעט מן המגוון הרב שבציבור הזה בכל העולם, מוזמנים להיכנס לאתרי האינטרנט האלה:

נשים זהות טרנסג'נדרית:

<http://ai.eecs.umich.edu/people/conway/TSsuccesses/TSsuccesses.html>

גברים טרנסג'נדרים:

<http://ai.eecs.umich.edu/people/conway/TSsuccesses/TransMen.html>

מין זה משהו שנולדים אתו, אי-אפשר להפוך גבר לאשה

טענה זאת, גם אם המשמיע אותה אינו מתכוון לכך, עוסקת בשאלה אחרת. השאלה היא - מי קובע את הכללים. "גבר אינו יכול להפוך לאישה" - לפי איזו אמת מידה?

כאשר אומרים שאי-אפשר להפוך גבר לאישה, מניחים שקיים קריטריון חד-משמעי לקביעת שייכותו של אדם למגדר הנשי או הגברי. אלא שלמרות מה שנראה ממבט ראשון, לא קיים קריטריון חד כזה.

יש הטוענים שאשה "אמיתית" צריכה להיות מסוגלת להרות וללדת. אלא שנשים רבות אינן מסוגלות להרות וללדת, ואין איש מערער על נשיותן.

אם כך, ייאמר – אישה היא מי שבתאי גופה שני כרומוזומי מין מסוג XX, או לחילופין – אישה היא מי שנולדה כזאת, מי שבעת לידתה היה פות בין רגליה. אלה סוף סוף דברים חדשים וברורים.

האמנם?

האמת היא, שלא כל הנשים נולדות עם כרומוזומי XX. יש לא מעט נשים שנולדו עם כרומוזומי XY, ואף X0 (X ואפס). הן נחשבות, ובצדק, נשים לכל דבר (נשים בעלות הצירוף X0 נראות אף יותר "נשיות" מן הממוצע, אלא שאין ביכולתן להרות). יש נשים שבדמן רמות טסטוסטרון (ההורמון הזכרי העיקרי) גבוהות מאלו של זכרים רבים. ויש נשים בין-מיניות (שנולדו עם איברי מין של שני המינים). יש נשים זהות טרנסג'נדרית שנולדו זכרים ושינו את מינו, והן אינן נראות שונות מנקבות גנטיות, ומי שאינו יודע על עברן לא יעלה על הדעת שפעם חיו כגברים. יש נשים לסביות הדוחות כל מודל מסורתי של התנהגות נשית, ויש טרנסג'נדרים מסוג F-to-M שנולדו נקבות וחיים כגברים.

וזה רק חלק ממגוון עצום של אפשרויות. גבולות המגדר, ההגדרה מהו גבר או מהי אישה, הם רחבים וגמישים לאין ערוך ממה שנראה למרבית האנשים. לכן, נשאלת השאלה האם סוג הכרומוזומים שבגופו של אדם רלבנטי לתפקודו החברתי. האם המין בעת הלידה יכול להיחשב קריטריון היחיד לקביעת מגדרו של אדם? האם אנו בטוחים מה היה מינו בעת הלידה של כל אדם שבא עמנו במגע? מתי לאחרונה בדקתם את הכרומוזומים אצל מי שאתם פוגשים? האם זה חשוב?

כבר נאמר שאנטומיה איננה גורל. כדברי סימון דה בובואר: "לא נולדים אישה – נעשים אישה".

ועם זאת, אולי הקושי נעוץ בכך שישנם טרנסג'נדרים המשדרים איתותים סותרים לגבי זהותם המגדרית? כיוון שמבנה הגוף של טרנסג'נדר נובע ממינו הביולוגי, אצל טרנסג'נדרים רבים תהליך השינוי אינו מצליח להתאים בשלמות את מבנה הגוף למודל המגדר השמור בתוך מוחנו. במילים אחרות, טרנסג'נדרים אלה נראים כנשים גבריות או כגברים נשיים (אם הפכו מנשים לגברים). הופעתם החיצונית מבלבלת. במקרה של גברים שהפכו נשים, גופן עשוי להיות בעל סממנים "גבריים" (כתפיים רחבות, ידיים גדולות, שרירים מפותחים, גרוגרת בולטת, קול עבה ועמוק, שפת-גוף גברית וכיו"ב). במקרה של נשים שהפכו גברים, עשויה להתקיים התופעה ההפוכה.

במקרים אלה עלולים אנשים המסתכלים רק על חיצוניותו של האדם, בלי להעמיק חשוב מהם רגשותיו, לחוש מבוכה. נשאלת השאלה האם זאת הדרך לשפוט אנשים - על פי מראם החיצוני. או שמא עלינו לשופטם על-פי רגשותיהם ובהתחשב בזכותם לבקש את אושרם ולכלכל את חייהם בדרך הנראית להם. את התשובה על כך חייב לתת כל אחד לעצמו.

בעולם חיים עשרות אלפי טרנסג'נדרים ששינו את מינם והצליחו לבנות חיים חדשים, כולל הקמת קשר זוגי וגידול ילדים, בין אם היו אלה ילדיהם מלפני השינוי או ילדיהם של בני זוגם. אנשים אלה חיים מועילים ומלאי סיפוק, ובדרך כלל אין סביבתם מודעת לשינוי שעברו. וכי יטען מישהו שצדדם היה חסר משמעות?

השאלה האמיתית היא אפוא - האם זכותו של אדם להחליט כיצד יחיה את חייו כוללת את בחירת המגדר שלו. אם שינוי המין עשוי לאפשר לאדם לחיות חיי אושר ולמצות את הפוטנציאל הטמון בו, למי הזכות המוסרית למנוע זאת. אם תחשבו על העניין, תראו שכל שיקול אחר הוא מיותר ובעצם מחטיא את העניין.

אנו חיים בחברה המקדשת את זכותו של כל אדם לבקש את אושרו בכל דרך הנראית לו, כל זמן שאין הוא פוגע בזכותם של אחרים לעשות זאת. הניסיון מראה שאנשים אשר החליפו את מינם מסוגלים לתפקד במגדר החדש שלהם ללא כל בעיות, ומידת אושרם האישי עולה לאין שיעור על מצבם שלפני השינוי. אם האדם מצליח על ידי כך לשים קץ למצוקתו, מה ההצדקה למנוע זאת ממנו?

זה מנוגד לדרך הטבע

הביטוי "דרך הטבע" שימש מאז ומתמיד לציון דבר הנראה בעיני הטוען כברור ומובן מאליו, דבר שלא רצוי לשנותו, שהוא "כמו שצריך". עבודות, למשל, נדמתה פעם כתואמת את "דרך הטבע"; עליונות הגבר על האישה ונחיתות האדם השחור לעומת האדם הלבן נראות עדיין לרבים בעולם כדברים "טבעיים". אנשים המאמינים שמהו הוא "לפי דרך הטבע" נוהגים להציג דוגמאות לביסוס טענתם הלקוחות מעולם החי והצומח. אלא שדוגמאות אלה, שמטיבן הן סלקטיביות וחלקיות, מניחות מראש שמה שטוב לסוסוני-ים ולצפרדעים מנומרות – טוב גם לבני אדם. זאת הנחה מופרכת, כמובן, שגם טועניה אינם מאמינים בה, אחרת היינו רואים אותם מדלגים מעץ לעץ בחיפוש אחר בנות.

(אגב, בטבע ידועים מקרים רבים של שינוי מין "טבעי" אצל דגים, חרקים וצמחים, אך איש לא יעלה בדעתו להביא דוגמאות אלה כחלק מן הדיון על שינוי מין אצל בני אדם.)

החברה האנושית, על סדריה ומנהגיה, היא כל כולה ניגודו הגמור של הטבע. הוגים רבים עמדו זה כבר על כך. בחברתנו המודרנית, הניכור וההתרחקות מן הטבע הגיעו לשיאים חדשים. מדענים עוסקים היום בפענוח הגנום האנושי במטרה להנדס בני אדם. האם זה תואם את "דרך הטבע"?

כל פעילות המכוונת לארגן את החיים בחברה פירושה התרחקות מן הטבע. מבישול מזון ועד למוסד הנישואין, דרך מוצרי הקוסמטיקה ונימוסי השולחן, השימוש בקונדומים, סבון הרחצה,

תוכנות המחשב, ממשלות וחוקים ומה לא – הכול מכוון למנוע, לווסת, לתקן או להרחיב את פעולת הטבע.

ומי, אם לא הטבע בכבודו ובעצמו, גורם לזהות טרנסג'נדרית? האין זה מוזר בעיניכם שמי שמאמין שמותר לתקן פגמים שגרם הטבע, אינו מוכן לכלול בפגמים אלה את סינדרום הפרעת ההזדהות המגדרית?

זה מנוגד לחוקי אלוהים

בענייני אמונה יש בעיניי כלל אחד גדול - צדיק באמונתו יחיה. בכך תם הדין. מי שמאמין שאלוהים הטוב רצה שטרנסג'נדרים יסבלו כל ימי חייהם ויימנע מהם לחיות באושר, שיבושם לו. אין לי ויכוח עם אנשים מאמינים, ועם זאת אני דורשת שיכבדו את דרכי, כפי שאני מכבדת את דרכם.

הכול בגלל התרבות המערבית הקלוקלת

עניין ההבדלים בין המינים הילך קסם על כל התרבויות בכל הזמנים. אין לך תרבות אנושית שלא הייתה בה התייחסות לסוגיה זו, ולבעיות המתעוררות בעקבותיה.

זהו טרנסג'נדרית ידועה בתרבויות רבות. חלק מהן מתייחסות לתופעה בחיוב, חלק בשלילה, אבל אין כל ספק שסוגיות מגדר לא נולדו עם התרבות המערבית הפורקת כל עול, ולא יעלמו אתה.

איפה ניתן לקבל מידע נוסף?

מידע על קבוצת התמיכה לטרנסג'נדרים, על פעולות לטרנסג'נדרים ולטרנסג'נדרים ועל טיפול ותהליך השינוי, ניתן לקבל באגודת ההומוסקסואלים, הלסביות, הביסקסואלים והטרנסג'נדרים, בטלפון 5167234/5/6-03.

קריאה מומלצת

לצערתי, עדיין אין חומר על זהות טרנסג'נדרית בעברית. באנגלית קיים שפע של חומר. להלן כמה ספרים מומלצים:

Mildred L. Brown, Chloe Ann Rounsley, **True Selves - Understanding Transsexualism**, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, 1996

לזלי פיינברג, **סטון בוץ' בלוז**, הוצאת סיטרא אחרא, תל-אביב, 2005

Stephen Whittle, **The Transgender Debate**, South Street Press, Reading, 2000

Holly Devor, **FtoM - Female to Male Transsexuals in Society**, Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 1997

Kate Bornstein, **Gender Outlaw**, Routledge, London, 1994

Anne Bolin, **In Search of Eve – Transsexual Rites of Passage**, Bergin and Garvey Publishers, Inc., Massachusetts, 1988

Phyllis Burke, **Gender Shock – Exploding the Myths of Male & Female**, Anchor Books, Doubleday, New York, 1996

מידע באינטרנט

האינטרנט הוא מקור לא אכזב של מידע בנושא זהות טרנסג'נדרית. הנה כמה מהטובים מתוך מאות האתרים המצוינים הקיימים ברשת בנושא זהות טרנסג'נדרית ומגדר:

זהות טרנסג'נדרית – כללי:

<http://ai.eecs.umich.edu/people/conway/TS/TS.html>

<http://www.ifge.org/>

<http://www.pfc.org.uk>

http://www.robertslevinson.com/gaylesissues/resources/glc_transgender.htm

<http://www.tsroadmap.com>

<http://www.gires.org.uk>

על טרנסג'נדרים מאישה לגבר:

<http://www.ftmi.org/>

ילדים ונוער:

<http://www.mermaids.freeuk.com/>

<http://www.youtube.com/watch?v=w2EV3w2QxII>

<http://abcnews.go.com/2020/story?id=3088298&page=1>

מחקר וטיפול:

<http://www.hbigda.org/>

<http://annelawrence.com>

<http://www.symposion.com/ijt/>

<http://www.psych.org/pnews/97-11-21/isay.html>

<http://www.transgender.org/tg/gidr/>

זהות טרנסג'נדרית – היסטוריה

<http://www.transhistory.org/history/index.html>